

Svar på interpellation från Anton Olsson (M) om digitala läromedel

1. Hur mycket pengar lägger de olika skolorna i Växjö kommun på läromedel idag (lågmedan-, högstadiet samt gymnasiet)?

Vår huvudsakliga leverantör av läromedel är Läromedia. De senaste åren har 90-95 % av inköpen av läromedel gått via dem. Merparten av inköpen som inte går via läromedia är analoga läromedel eller undervisningsmaterial av väldigt specifik karaktär, exempelvis noter. Det som inte köps via läromedia är analoga läromedel.

Nedan redovisas hur mycket pengar som respektive stadium lägger på **läroböcker**. (Obs, att skolor som har undervisning på både 7-9 och F-6 redovisas i bägge kategorierna eftersom det av redovisningstekniska skäl är svårt att skilja dem).

Inköp av läroböcker

	2020	2021	2022	Samtliga tre år
F-6 skolor	7 994 776	7 187 282	7 912 610	23 094 668
7-9 skolor	3 592 310	2 667 160	2 629 923	8 889 393
Gymnasiet	2 003 780	1 611 444	2 007 821	5 623 046
Samtliga inköp, inkl centrala	11 060 511	8 946 369	10 560 014	30 566 894

2. Hur stor andel av kommunens elever har tillgång till ett eget digitalt verktyg (en till en) i form av läsplatta eller dator?

Samtliga elever från årskurs 4 och uppåt har 1:1-verktyg. Det vanligaste förekommande verktyget är Chromebook, men iPad är relativt vanligt på 4-6.

I årskurs 1-3 har ungefär hälften av eleverna tillgång till eget läromedel, beroende på beslut från rektor.

3. Hur ser fördelningen mellan digitala och fysiska läromedel ut i Växjö kommun?

I grundskolan är fördelningen enligt följande (observera att siffrorna inte är helt säkerställda eftersom vi inte skiljer på digitala och analoga läromedel i våra redovisningssystem – där för har en efterhandskonstruktion gjorts).

	2020	2021	2022	Samtliga tre år
Digitala läroböcker	2 383 875	1 315 551	2 260 416	5 959 843
Analoga läroböcker	8 676 635	7 630 817	8 299 599	24 607 051
Totalt	11 060 511	8 946 369	10 560 014	30 566 894
I procent	22%	15%	21%	19%

4. I vilka ämnen väljer man oftast fysiska respektive digitala läromedel?

Vi har idag svårt att svara på denna fråga utan att begära att varje rektor gör denna kartläggning på respektive skola. Däremot vore det intressant att följa framåt.

5. Hur ser du på tillgången till digitala och fysiska läromedel framåt?

Samhället kräver att vi klarar av att navigera både analogt och digitalt. Därför är det viktigt att elever lär sig att hantera information både i digital och analog form. Samtidigt måste vi följa utveckling och forskningsläge om när och var det är lämpligt att använda digitalt respektive analogt. Digitaliserade eller analoga läromedel är inget självändamål för sig, utan ska användas där det finns tydliga fördelar med det ena eller det andra. Lärare och rektorer behöver ha tid och färsk kompetens om var och när det digitala har fördelar och var och när det analoga har fördelar. Tillgång bör vara hög på båda alternativen förutsatt att det ligger en professionell bedömning bakom vad som passar för vilket moment. Inget läromedel, varken analogt eller digitalt, kan ersätta undervisningen som läraren står för i klassrummet.

Julia Berg (S)

Ordförande utbildningsnämnden

Svar på interpellation om förstelärrareform

Hur ser fördelningen av förstelärare ut på våra skolor och förskolor i Växjö kommun? Hur många tjänster för förstelärare har vi på totalen? Hur ser den fördelningen ut i jämförelse med jämförbara kommuner?

Idag har vi 166 förstelärare inom förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassat gymnasium. Dessa förstelärare är finansierade av statsbidrag inom karriärlärrareformen.

Antalet förstelärare är baserat på Skolverkets bidragsramar. Ramens storlek styrs av hur många elever huvudmannen har i förhållande till det sammanlagda antalet elever hos samtliga huvudmän. Tillgängliga anslag för karriärtjänster uppgick 2020 till drygt 1,8 miljarder kr med ambitionen att var sjätte lärare har en karriärtjänst.

Numera riktas även extra statsbidrag till huvudmän med skolenheter som bedöms ha särskilt svåra förutsättningar och således även svårt att rekrytera och behålla kompetent personal.

Våra statsbidragsfinansierade förstelärare är i grunden fördelade mellan skolenheterna utifrån antalet elever i förhållande till sammanlagda antalet elever. Vi har även förstelärare riktade till några skolenheter som bedöms ha särskilt svåra förutsättningar. Verksamhetscheferna fördelar förstelärare inom sina respektive verksamheter utifrån enheternas behov.

Se Bilaga 1 med redovisning av antalet förstelärare per skolenhet.

Det finns inga specifika nationella riktlinjer eller reformer som inkluderade förskolan eller fritidshemmet i karriärlärrareformen i Sverige. Däremot finns det inget hinder att lokalt utlysa och finansiera förstelärartjänster i fritidshemmet och förskolan.

För att lyfta förskollärarens arbete och visa på att vi ser till barnet ur ett 1 – 20 års perspektiv samt för att öka förskoleverksamhetens måluppfyllelse har vi sedan 1 oktober 2022 även förstelärare i förskolan. Samtliga förskolor har möjlighet att tillsätta en förstelärare. Idag innebär det cirka 30-35 förstelärare.

Förskolan finansierar införandet av förstelärare inom egen ram och till viss del med hjälp av statsbidraget Kompetenshöjande insatser.

2. Har vi en kommunal kravspecifikation eller är det helt upp till respektive skola/förskola att utforma vad som ska ingå i ett försteläraryupdrag?

Det är verksamhetschefen som fördelar förstelärarna mellan enheterna och rektor som utformar och formulerar uppdrag till försteläraren.

Sedan november 2022 har vi gemensamma ramar för uppdragen:

- Försteläraren ska stimulera kollegialt lärande genom att ta initiativ som utmanar invanda föreställningar och rutiner i undervisningen.
- Försteläraren ska leda kollegor i att kontinuerligt analysera och utvärdera sin undervisning i förhållande till vilken effekt undervisningen får på barnens och elevernas måluppfyllelse.
- Försteläraren ansvarar för att utifrån förskolans och ve identifierade utvecklingsområde planera, driva och följa upp insatser. Insatserna ska enligt vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet gynna elevernas kunskapsutveckling positivt.
- Insatserna och dess effekter ska särskilt följas och redovisas.

3. Är dessa tjänster permanentade och tillsvidare eller är tjänsterna begränsade till ett antal år för att därefter tjänsten ska kunna sökas av nya kollegor med andra idéer i hur skolväsendet lokalt ska utvecklas?

Diagrammet ovan visar fördelningen mellan olika anställningsformer för våra 167 förstelärare inom skola 2023. Drygt hälften av förstelärarna har tillsvidareanställning och knappt hälften har någon form av visstidsanställning.

Tillsvidareanställningar var vanligt förekommande vid införandet av reformen 2013. Varken då eller nu finns statlig styrning kring anställningsformen för förstelärare.

Från och med november 2022 anställs våra medarbetare enbart som förstelärare/lektor på en särskild visstidsanställning med maximalt fem år i taget. Förlängning kan ske efter ett öppet ansökningsförfarande.

Vid längre tids tjänstledighet kan en vikarie utses. Denna tillsättning ska också ske via ett öppet ansökningsförfarande. Fyra av våra förstelärare ett vikariat under 2023.

Om medarbetaren byter skolenhet inom utbildningsförvaltningen följer inte anställningen och statsbidraget med.

Vid rekryteringen av karriärlärare till oss gäller att annonsering internt eller externt, ska ske i konkurrens. Vid annonsering internt ska annonsen gå ut till minst hela skolenheten. Det är även en statlig styrning med minimikravet att huvudmännen ska ge alla lärare som är anställda på berörd skolenhet möjlighet att ansöka om tjänsten som förstelärare eller lektor och att tjänsten ska ha varit utlyst internt.

Inom förskola har samtliga förstelärare en särskild visstidsanställning på två år. Vid rekrytering är ansökan öppen för alla som uppfyller kriterierna på förskolan. Kriterierna för förstelärare i förskolan är detsamma som gäller för förstelärare i skolan.

4. Hur skiljer sig lönepåslaget mellan dem som har försteläraryupdrag i Växjö kommun? Samt hur stort är lönepåslaget från förstelärare till en traditionell lärartjänst?

En förstelärare ska få en löneökning med minst 5 000 kronor per månad om och minst 10 000 kronor per månad på en skolenhet med särskilt svåra förutsättningar. Förstelärare får i allmänhet ett lönetillägg på 5 000 kronor i månaden.

Våra förstelärare har ett lönepåslag på 5000 kronor och de förstelärare som är anställda på en skola med särskilt svåra förutsättningar har 10 000kr i påslag per månad.

Förstelärare inom förskola har ett lönepåslag på 5000 kronor.

5. Tycker rektorer att reformen varit konstruktivt och bidragit till att höja utbildningskvalitén samt medfört att skapa ökad attraktion till yrket?

Verksamhetscheferna har en dialog med respektive rektor under verksamhetsåret för att följa upp hur arbetet går med förstelärarna samt analysera effekterna av deras arbete.

Rektor anser i många fall att förstelärrerformen har höjt undervisningskvaliteten och även bidragit till att man jobbar inom skolor mot samma målsättning och på ett likvärdigt sätt.

Reformen har även inneburit att man kunnat ge skickliga lärare mer specifika uppdrag med ansvar att driva utveckling.

Förstelärartjänster är en centrala för rektor och skolan i att attrahera, rekrytera och behålla medarbetare. Vid extern rekrytering så attraherar en förstelärartjänst fler sökande.

Rektor ser det som ett stöd i det pedagogiska ledarskapet att förstelärare leder utvecklingsuppdrag. Det kan innebära att planera, organisera och leda utvecklingsprocesser som berör flera eller all personal på skolan. Rektor styr och leder ofta skolan tillsammans med sina förstelärare och i flertalet fall utgör förstelärare del av skolans ledningsgrupp.

Att förstelärare har tillsvidareanställning kan upplevas som en begränsning för rektor i att leda och styra skolan utifrån uppsatta mål. Det gäller exempelvis de skolor vars behov och förutsättningar som ändrats över tid och inte längre motsvarar med den kompetens som försteläraren besitter och som var angelägen och relevant vid rekryteringen.

Rektorerna i våra förskolor ser stora vinster med möjligheten att under två år anställa skickliga förskollärare som förstelärare och det har inneburit en rejäl skjuts i utvecklingsarbetet.

6. Anser ordförande att vi idag använder denna resurs är på bästa sätt eller att vi kan och bör vi utveckla hur vi använder oss av förstelärare och den resursen som det faktiskt innebär?

Ett syfte med reformen var att stärka läraryrkets samlade kompetens och öka attraktionskraften för yrket genom att ge ökade möjligheter för enskilda lärare att göra karriär inom yrket.

Hur rektor styr, leder och följer upp sina försteläraryppdrag är avgörande. Skolverket lyfter fram följande framgångsfaktorer:

- Rekrytera förstelärare med utgångspunkt i utvecklingsområden identifierade i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Formulera tydliga uppdrag för försteläraren och kommunicera med alla lärare.
- Skapa utrymme för en regelbunden dialog mellan rektor och förstelärare.
- Ge förstelärare goda möjligheter att förbereda, genomföra och följa upp uppdragen.
- Bygg upp en tydlig struktur för det gemensamma arbetet med lärarna.

Förutsatt att man arbetar aktivt med tillsättande, utveckling och utvärdering av förstelärartjänster anser jag att den bidrar till ökad kvalitet i skolan och har gett många lärare ökade karriärvägar. Statsbidraget hjälper oss med rekryteringen på flera skolor. Om verksamheten inte arbetar aktivt med utveckling av försteläraruppdragen finns däremot risker och då bidrar inte systemet till utveckling. Förstelärartjänsterna bör ses som en del i arbetet med att stärka skolan.

Julia Berg
Ordförande, utbildningsnämnden

Bilaga 1

Fördelning av förstelärare mellan skolenheter

Skolenhet	Antal förstelärare
Braås skola 4-9	4
Bäckaslövskolan	3
Centrumskolan	12
Elin Wägnerskolan 1	5
Fagrabäckskolan	7
Flerspråksenheten	1
Furuby skola	1
Furutåskolan	2
Gemla skola	2
Gustavslundskolan	4
Hagavikskolans natur- och teknikinriktning (81662991)	2
Hovshagaskolan	3
Högstorps skola	3
Ingelstad skola	2
Katedralskolan 1	6
Katedralskolan 2	2
Katedralskolan 3	4
Katedralskolan 4	4
Katedralskolan 5	1
Kungsmadskolan 1	1
Kungsmadskolan 2	5
Kungsmadskolan 3	2
Kungsmadskolan 4	1
Kungsmadskolan 5	4
Kungsmadskolan 6	2
Lammhults skola 4-9	3
Lammhults skola F-3	2
Lillestadskolan	3
Ljungfälle anpassad grundskola	3
Ljungfälleskolan	4
Norregårdskolan	7
Nöbbele skola	1
Pilbäckskolan	4
Pär Lagerkvistskolan 7-9	5
Pär Lagerkvistskolan F-6	3
Ringsbergskolan	3
Sandsbro skola	5

Söraby skola	3
Teknikum 1	2
Teknikum 2	3
Teknikum 3	2
Teknikum 4	3
Teleborg Centrum	6
Torparskolan	3
Ulriksbergskolan	3
Vederslövs skola	2
Åby skola	1
Åryds skola	1
Öjaby skola	3
Östra Lugnets skola	5
Östregårdskolan	3

Svar på interpellation från Gunnar Nordmark (L) om läromedel

Hur och i vilken utsträckning och hur länge har läromedel som nämns ovan använts i undervisningen inom Växjö kommuns skolväsende och hur har det bestämts att de ska användas?

Ingen av de tre böckerna är inköpta av Språk- och kompetenscentrum och eleverna har inte tillgång till någon av böckerna. Endast en text har använts från materialet i undervisningen och den har hämtats från en digital plattform. Texten som läraren använt handlade om tillverkningsprocessen vid pappersframställning för tvåtusen år sedan

Vilka rutiner finns för att se till att de huvudläromedel som används i de olika ämnena i Växjös skolor inte ingår i påverkanskampanjer, som strider mot läroplanens krav på att undervisningen ska vara saklig och allsidig samt vila på demokratins grund?

Läroplanerna anger att det är rektorernas ansvar att se till att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever får tillgång till och ges förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra läromedel för en tidsenlig utbildning. I praktiken är det ofta läraren som ansvarar för att välja ut och kvalitetssäkra läromedel.

Det finns ingen central rutin för skolorna och rektorerna och lärarnas arbete med läromedel. För läromedel som köps och därmed också behöver upphandlas används antingen Skolon för digitala läromedel och Läromedia för fysiska läromedel. Upphandlingen och portalerna ställer krav på kvalitet och att undervisningen ska vara saklig och allsidig samt vila på demokratins grund. Risker för bristande kvalitet eller material som kan användas i påverkansarbete finns inte i de upphandlade läromedlen. Riskerna hittas snarare i det material som används som komplement till huvudläromedel eller där det saknas läromedel. Det råder brist på kvalitetssäkrade läromedel i en del modersmål och kompetensen hos rektor att tillsammans granska läromedel med enskild lärare är begränsat.

Gratis läromedel på nätet och annat kompletterande material från organisationer ger lärare, skolor och elever en fantastisk möjlighet att variera och fördjupa undervisningen. Risken finns däremot att tidsbrist, eller brist på kompetens kan leda till att en källkritisk granskning inte genomförs på det materialet.

Skolinspektionen genomförde 2020 en granskning av rektorernas arbete med att kvalitetssäkra läromedel. Den kartlägger på ett tydligt sätt vilka risker och möjligheter som finns i skolorna i arbetet med läromedel.

Vilka rutiner finns för att säkerställa att Växjö kommuns skolor inte ger utrymme åt påverkan som strider mot skolans grundläggande demokratiska uppdrag, samtidigt som Växjö kommun även i fortsättningen välkomnar olika samhällsaktörer att ombedda eller på eget initiativ delta i skolornas undervisning?

Se ovan.

Ser du något behov av att ändra eller förbättra dessa rutiner och i så fall hur?

Jag ser ett behov av att rektorer och lärare får tid att tillsammans arbeta med källkritisk granskning av läromedel och annat undervisningsmaterial. Det är i grunden lärarna och rektorernas kompetens och arbete som avgör vilket material som avgör vad eleverna möts av i sin undervisning. Det är viktigt att det är skolorna och lärarna som har förtroendet att välja

läromedel men jag ser behovet av att kunna ge rektorer och lärare stöd i det arbetet. Även andelen obehöriga vikarier som idag arbetar i undervisning som saknar utbildning i källkritik är en risk i skolornas arbete med läromedel. Där är introduktionen till nyanställda en sådan rutin som jag tror kan behöva förbättras och kompletteras.

Julia Berg (S)

Ordförande utbildningsnämnden